

زنان در حوزه فن آوری اطلاعات و ارتباطات

پسندیده

مقامات عربستان معتقدند دانشی که زنان این کشور در سه سال گذشته به دست آورده اند از مجموعه دانشی که در سالهای گذشته داشتند، بیشتر است و این نشان دهنده آن است که اینترنت توانسته مرزهای محدودیت را به راحتی از پیش پای زنان بر دارد ...

دارند تا آنجا که گفته می شود زنان بریتانیایی تنها در ماه مه از ۴۱۲ صفحه اینترنتی به صورت جداگانه دیدن کرده اند و این در حالی است که هر یک از مردان تنها به ۳۲۷ صفحه سر زنده اند.

گفتنی است سایت های اختصاصی برای زنان روز به روز محبوب تر میشود تا آنجائی که در مدت یاد شده ۷/۷ درصد از تمام کاربران خانگی بریتانیا دست کم یک بار سراغ این دسته از سایت ها رفته اند. چنین رویکردی در بسیاری از کشورها مشاهده می شود.

« زنان و شکست دیوار های محدودیت »

دنیای بی مرز اینترنت از آنجا در بین زنان رسوخ کرده است که توانسته حتی با محدودیت هایی که در دنیای واقعی زنان با آن درگیر هستند ، مبارزه کند.

به عنوان نمونه در کشوری مانند عربستان که زنان با محدودیت شدید برای ورود به دنیای اجتماعی و حتی خرید روزانه کالا مواجه هستند دنیای وب توانسته است زنان را به راحتی جذب خود کند، تا آنجا که گفته می شود بیشترین کاربران اینترنت این کشور را زنان تشکیل می دهند به گونه ای که مقامات عربستان معتقدند دانشی که زنان این کشور در سه سال گذشته به دست آورده اند از مجموعه دانشی که در سالهای گذشته داشتند، بیشتر است و این نشان دهنده آن است که اینترنت توانسته مرزهای محدودیت را به راحتی از پیش پای زنان بر دارد و این امکان را فراهم آورد که زنان به راحتی بنا بر علاقه خود در دنیای وب و اینترنت فعالیت داشته باشند و حتی در مواقعی از مردان نیز پیشی بگیرند تا آنجا که گاهی اوقات امارها حکایت از آن دارد که در بیشتر مواقع در دنیای اینترنت، زنان از مردان بیشتر فعال بوده اند. به عنوان نمونه می توان به این موارد اشاره داشت که گفته می شود در آمریکا زنان بیشتر از مردان از اینترنت استفاده می کنند و این تصور که اینترنت ، حداقل در آمریکا یک قلمرو مرد سالار است به نوعی مردود اعلام می شود. همچنین طبق آمارها، هم اکنون ۲/۹۷ میلیون زن و ۹/۹۰ میلیون مرد در آمریکا از اینترنت استفاده می کنند که به عقیده کارشناسان در این میان روابط عمومی زنان خیلی بهتر است و اینترنت این امکان را برای ایجاد ارتباط اجتماعی آسان تر می کند.

شایان ذکر است زنان اکثریت کاربران شبکه های اجتماعی را تشکیل می دهند تا آنجا که ۴۵ درصد مشترکان سایت ویدئویی یوتیوب زن هستند و بر اساس آمار های منتشر شده از سوی شرکت eMarkter ، حدود ۷۸ درصد کاربران اینترنتی مرد و ۶۶ درصد کاربران اینترنتی زن طی سال جاری فایل های ویدئویی آنلاین را مشاهده کرده اند. به عقیده کارشناسان نگاه بیشتر زنان به دنیای اینترنت، نوعی ابزار برای سرگرمی است. بسیاری از زنان که زمان خود را صرف رسیدگی به مراقبت از فرزندان و برقراری ارتباط می کنند ، فرصت گشت و گذار اینترنتی بای تماشای فیلم های ویدئویی را ندارند. یک بررسی جدید نشان داده است زنان معمولاً مسائل شخصی را فدای پیشرفت در مشاغل فن آوری اطلاعات می کنند. ❖

دنیای فن آوری اطلاعات و ارتباطات مرزی نمی شناسد ، در این میان سهم خواهی جنسیتی معنا ندارد و زنان می توانند همبای مردان در عرصه ارتباطات و اطلاعات تلاش کنند و پله های ترقی را پشت سر بگذارند. همان طور که در حال حاضر در بسیاری از کشورهای پیشرفته و حتی در حال توسعه بسیاری از سایت های مطرح و شرکت های بزرگ سخت افزاری و نرم افزاری توسط زنان اداره می شود در کشور ما نیز روح آموختن فن آوری های نوین در کالبد زنان ما دمیده شده است.

طبق نتایج بررسی و تحلیل آمار موجود در واحد آموزش فرهنگسرای فن آوری اطلاعات گفته می شود از مجموع ۱۰۵۵ دانشجوی رشته های مختلف کامپیوتر ۵۲۶ نفر را زنان و ۵۰۹ نفر را مردان تشکیل می دهند . همچنین گفته می شود میزان حضور خانم ها در کلاس های فراگیری دروس همچون اینترنت، فتوشاپ ، اتو کد، ای سی دی ال بیش از مردان است.

همچنین با بررسی آمارهای موجود به راحتی می توان دریافت در ایران سرازیر شدن دانش آموزان دختر به سوی رشته های فنی در دو دهه گذشته بی سابقه بوده است تا آنجا که گفته می شود بین سالهای ۶۵ تا ۷۵ آمار دیپلمه های ریاضی - فیزیک پسر سه برابر و در همین زمان تعداد دیپلمه های دختر در این رشته ۱۰ برابر شده است و این روند آنچنان ادامه یافته است که به گفته کارشناس مطالعات زنان با ارائه این آمارها می توان نتیجه گرفت همین گرایش سبب شده دختران در تحصیلات دانشگاهی نیز به سمت رشته های فنی گرایش پیدا کنند.

شاید در اینجا این سوال مطرح شود که گرایش زنان به سوی رشته های فنی و به طور کلی فن آوری اطلاعات و ارتباطات چه پیامدهایی به همراه دارد که در پاسخ باید گفت یکی از شاخص های مهمی که نظریه پردازان اجتماعی برای تبیین مفهوم توسعه یافتگی کشورها مورد توجه قرار می دهند ، میزان حضور زنان در حوزه فن آوری و تأثیر گذاری آنان در این حوزه است.

« زنان و دغدغه بی به نام ای تی »

جدا از بحث آموزش در دروس فنی که خود بستر ایجاد فعالیت رشته های فن آوری را ایجاد می کند امروزه دسترسی به اینترنت و استفاده از فضای وب به نوعی جزء دغدغه های آموزشی زنان به حساب می آید. تا آنجا که آمارها نشان می دهد علاوه بر زنان تحصیلمکرده در رشته های فنی که بنا به رشته تحصیلی خود به سوی اینترنت جذب می شوند این میل و آموزش در زنان خانه دار نیز روز به روز افزایش پیدا کرده است.

دولت کانادا در این خصوص و بر پایه تحقیقات و بررسی های جامع خود اعلام کرده است در سال ۲۰۰۲ میلادی ۱۲ میلیون زن خانه دار در این کشور حضور داشتند که از این میزان ۲/۷ میلیون نفر به طور مستمر از اینترنت استفاده می کردند که این افراد سعی داشتند از محل کار ، منزل، مراکز آموزشی، کتابخانه های عمومی و دیگر اماکن موجود به اینترنت متصل شوند و در سال ۲۰۰۰ تنها ۵۱ درصد از زنان خانه دار کانادایی به اینترنت دسترسی داشتند ما ظرف یکسال این رقم به ۶۰ درصد رسیده است که در این میان ۲/۷۵ میلیون نفر روزانه از اینترنت برای تحصیلات عالی و شرکت در دوره ای آموزشی استفاده می کنند. مسائلی نظیر جست و جو در سایت ها ، گذراندن دوره های آموزشی ، انجام کارهای اداری و غیره مهمترین اهداف زنان برای ورود به دنیای مجازی به شمار می رود. همچنین گفته می شود در سال ۲۰۰۱ بیش از ۱۲ درصد از زنان کانادایی که وارد اینترنت شده بودند توانستند با موفقیت دوره های آموزشی آنلاین خود را به اتمام برسانند. یک بررسی دیگر نیز نشان می دهد زنان بریتانیایی هم به سمت اینترنت گرایش بسیاری

فداکاری شخصی که زنان در فن آوری اطلاعات انجام می دهند، نشان می دهد تلاش زنان در رشته های مردانه بسیار موفقیت آمیز بوده است و در این راه زنان مجبور شده اند بین کار و خانواده یکی را انتخاب کنند ...

یک سوم زنان نیمه فنی که در این تحقیق شرکت کردند، وظایف مادری خود را برای ارتقای شغلی به تعویق انداختند و در مقابل، ۱۸ درصد از مردان فنی توضیح داده اند کار خود را به خانواده ارجح دانسته اند. بنابراین زنان نیمه فنی دو برابر مردان از وظایف مادری و فرزندگی چشم پوشی می کنند. همچنین ۹ درصد زنانی که با فن آوری سر و کار داشتند، اعلام کردند از بچه دار شدن دوری می کنند تا بتوانند روی کار خود تمرکز بیشتری داشته باشند. این رقم برای مردان تقریباً ۵/۳ درصد است. خود ۵/۱۲ درصد از زنان و ۹/۱۱ درصد از مردان، از ازدواج صرف نظر می کنند تا بتوانند در شغل خود حرفه یی شوند اما ۸/۷ درصد از زنان مورد تحقیق قصد دارند مجرد باقی بمانند تا به شغل مورد نظر خود برسند که این رقم برای مردان ۵/۲ درصد گزارش شده است. فداکاری شخصی که زنان در فن آوری اطلاعات انجام می دهند، نشان می دهد تلاش زنان در رشته های مردانه بسیار موفقیت آمیز بوده است و در این راه زنان مجبور شده اند بین کار و خانواده یکی را انتخاب کنند. همچنین در دهه گذشته اعلام شده بود بیشتر دختران تمایل چندانی برای حضور در رشته های مرتبط به فن آوری اطلاعات و کامپیوتر ندارند که البته این وضعیت بیشتر در بین دختران دوره متوسطه دیده می شود. بر اساس آمارهای موجود در حالی که بین سالهای ۱۹۹۴-۱۹۹۵ تنها ۴۲ درصد از محصلان دختر دوره متوسطه تمایل داشته اند در دوره های آموزشی فناوری شرکت کنند، این رقم برای سالهای ۱۹۹۶-۱۹۹۷ به ۴۲/۳ درصد رسیده است. با توجه به اینکه برای شرکت در کلاس های کامپیوتر نیز آمارهای مشابهی منتشر شده، کارشناسان دریافته اند تمایل مردان به این قبیل مباحث بیشتر است. بررسی های جدیدی که توسط مؤسسه تحقیقاتی بریتیش کلمبیا انجام شده، نشان می دهد ارقام و آمارهای یاد شده پس از پایان دهه ۱۹۹۰ تغییرات فراوانی کرده است. تا آنجا که تأکید می شود دخترانی که تا دیروز تمایلی به شرکت در کلاس های آموزشی فن آوری را نداشتند، امروزه علاوه بر حضور مستمر توانسته اند در این زمینه از مردان نیز پیشی بگیرند.

یک بررسی دیگر نیز نشان می دهد زنان بریتانیایی هم بیش از مردان این کشور اینترنت و ابزارهای وابسته به آن را بکار می برند. طی ماه مه از سال جاری میلادی، ۸/۵ میلیون زن بریتانیایی از اینترنت استفاده کرده اند که این رقم رشد ۳۰ درصدی یا ۸/۱ میلیون نفری را نسبت به ماه های آغازین سال جاری نشان می دهد. در طول این ماه هر یک از زنان به طور میانگین ۴۶۲ دقیقه را در اینترنت به سر بردند که این رقم برای مردان تنها ۴۱۴ دقیقه محاسبه شده است.

در کشور ما نیز به رغم چالش های فراوان پیش روی فعالیت زنان در این حوزه گفته می شود زنان همچنان مشتاق ورود به این گونه حوزه ها هستند و به نوعی برای تصدی مشاغل مرتبط با فن آوری اطاعات و ارتباطات در تلاش فراوان هستند. اما ناگفته پیداست که زنان برای رسیدن به جایگاه اصلی خود در این حوزه راه درازی را در این کشور باید طی کنند. اما چه خوب است به این نکته از سوی مسئولان توجه شود که مهارت زنان را در این حوزه جدی بگیرند و بستر فعالیت آنها را ایجاد کنند. /

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات اجتماعی
مجمع علوم